

Mammografi nytter i Danmark

Kvinner som møtte til mammografiscreening i Danmark hadde redusert brystkreftdødelighet.

Debatten om effekten av mammografiscreening på brystkreftdødelighet har vært ført intensivt i mange land. I 1991 ble mammografiscreening innført i København, og nå er ti års data fra det offentlige mammografiprogrammet publisert (1).

40 000 kvinner fra København (50–69 år) ble invitert til mammografiscreening annethvert år. De ble sammenliknet med parede kontrollgrupper fra områder i andre deler av Danmark, der det ikke er innført screening, og med historiske kontrollgrupper. Brystkreftdødeligheten i screeningperioden var redusert med 25 % (RR 0,75; 95 % KI 0,63–0,89) sammenliknet med det som var forventet dødelighet uten screening. Kvinner som møtte til screening, hadde 40 % mortalitetsreduksjon (RR 0,6; 95 % KI 0,49–0,74).

– Denne undersøkelsen føyer seg inn i en lang rekke andre studier som viser at mammografiscreening har effekt på brystkreftdødelighet, sier Mette Kalager, leder for mammografiprogrammet ved Kreftregisteret. I Norge startet screening i 1996 i Akershus, Rogaland, Hordaland og Oslo, og i 2003 ble screening innført i alle landets fylker.

Foto Katrine Nordli/SCANPIX

– Hovedmålet for mammografiprogrammet er å redusere dødelighet av brystkreft med 30 % blant de inviterte. Når det gjelder tidlige indikatorer som deteksjonsrate, sensitivitet, andel svulster under 15 mm og lymfeknutenegative svulster ligger vi godt an til å nå målet. I løpet av året starter vi med å analysere mortalitetsdata i det norske programmet, sier Kalager.

Michael Bretthauer

michael.bretthauer@rikshospitalet.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Olsen AH, Njor SH, Vejborg I et al. Breast cancer mortality in Copenhagen after introduction of mammography screening: cohort study. *BMJ* 2005; 330: 220–2.

Ny CT-teknikk for tarmundersøkelser

Såkalt CT-kolografi, eller virtuell koloskopi, kan komme til å erstatte koloskopi ved mistanke om svulster i tykktarmen.

Ved mistanke om polypper eller svulster i tykktarmen brukes oftest koloskopi eller røntgenundersøkelse med bariumkontrast. Den første metoden regnes gjerne som den beste, men kan være tungvint og ubehagelig for pasienten. De siste årene er det utviklet en ny radiografisk teknikk, såkalt CT-kolografi (virtuell koloskopi). Metoden er enklere og mer behagelig.

I en amerikansk multisenterstudie har man undersøkt 614 pasienter med økt risiko for kolorektalkreft (1). Alle gjennomgikk koloskopi, CT-kolografi og røntgen med bariumkontrast. Koloskopi hadde betydelig høyere sensitivitet og spesifisitet for både store og små svulster sammenliknet med de to andre metodene (sensitivitet på 98 % for svulster under 10 mm mot 51 % for CT-kolografi og 35 % for vanlig røntgenundersøkelse). Forfatterne mener at koloskopi

derfor fremdeles bør være førstevalg for pasienter som skal undersøkes med henblikk på svulster i tykktarmen.

– Virtuell koloskopi er en lovende teknikk som vi antar snart blir vesentlig forbedret. Den gir også mulighet for å kunne avbilde strukturer utenfor selve tykktarmen. Derimot kan vi ikke ta biopsier eller fjerne polypper i samme seanse, sier professor Svein Ødegaard ved Medisinsk avdeling, Haukeland Universitetssjukehus.

I Norge er virtuell koloskopi til en viss grad tatt i bruk, foreløpig oftest i situasjoner der det ikke er mulig å gjøre koloskopi.

Ragnhild Ørstavik

ragnhild.orstavik@fhi.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Rockey DC, Paulson E, Niedzwiecki D et al. Analysis of air contrast barium enema, computed tomographic colonography, and colonoscopy: prospective comparison. *Lancet* 2005; 365: 305–11.

Psykisk sykkelighet ved drap

Svenske forskere har undersøkt forekomst av psykiatriske diagnoser blant alle som ble dømt for drap og drapforsøk i perioden 1988–2001 (*Am J Psychiatry* 2004; 161: 2129–31). Gjennomsnittsalderen var 30 år, 8 % var kvinner og 66 % var svenske statsborgere. Det fantes informasjon om den psykiske helsen til 81 % av de 2 005 personene som ble identifisert.

Ca. 90 % hadde en psykiatrisk diagnose. En av fem var psykotiske, og om lag halvparten hadde rusmisbruk eller personlighetsforstyrrelse. Mange hadde flere diagnoser.

I Sverige blir ca. 100 personer drept hvert år (19 per million innbyggere), som er omtrent på samme nivå som i andre EU-land. Raten i USA er tre ganger høyere. Forfatterne anbefaler grundig psykiatrisk utredning i slike saker, men det er uavklart om behandling har forebyggende effekt.

Insulinresistens og depresjon?

Depresjon er en risikofaktor for utvikling av diabetes mellitus type 2 og kan fremskynde debuten av diabeteskomplikasjoner (*Biol Psychiatry* 2003; 54: 317–29). I en studie av ca. 500 personer i Oulu født i 1935, undersøkte man om det også er sammenheng mellom insulinresistens og depresjon målt ved Becks depresjonsmålt (BDI-21) (*BMJ* 2005; 330: 17–8).

Forskerne påviste en positiv korrelasjon mellom insulinresistens og alvorligheten av depressive symptomer, særlig hos personer med nedsatt glukosetoleranse.

Mindre risiko for tilbakefall ved mammografiscreening

Kvinner som har fått påvist brystkreft ved mammografiscreening, har bedre prognose enn kvinner som får påvist brystkreft utenom screening. I en finsk, retrospektiv, populasjonsbasert studie ble over 1 900 kvinner med unilateral, invasiv brystkreft påvist ved mammografiscreening i 1991–92 sammenliknet med kvinner som hadde fått påvist brystkreft på annen måte (*JAMA* 2004; 292: 1064–73).

Kvinner som fikk påvist brystkreft ved mammografiscreening, hadde bedre ti års sykdomsfri overlevelse enn de andre. Kvinner som hadde fått påvist brystkreft utenom screening, hadde høyere risiko for metastaser også når man justerte for biologiske variabler (hasardratio 1,90; 95 % KI 1,15–3,11).

Forfatterne mener at kvinner som har fått påvist brystkreft ved mammografiscreening, har bedre prognose enn kvinner med liknende tumorer påvist på annen måte. Det innebærer at standard risikoenestimer overvurderer risikoen for metastaser blant kvinner som får påvist kreft ved mammografiscreening.